

Lausunto Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan LUMO-ohjelman luonnoksesta

Ympla 10.02.2026 § 10

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on 2.12.2025 pyytänyt yhteistyössä Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntaliittojen kanssa lausuntoa Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan LUMO-ohjelman luonnoksesta. Lausunto tulee antaa 15.2.2026 mennessä.

Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan LUMO-ohjelma 2035 on luonnonsuojelulain 13 §:n mukainen alueellinen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelma. LUMO-ohjelman on yhteinen työkalu alueen toimijoille luontokadon hillitsemisessä ja ohjelman toimeenpano pohjautuu vapaaehtoisuuteen.

LUMO-ohjelmassa käsitellään maakuntien luontoa laajasti. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntaliittojen kanssa laatinut LUMO-ohjelman laajassa yhteistyössä maakuntien toimijoiden kanssa. Ohjelman pohjaksi tilatessa Suomen ympäristökeskuksen Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan luonnon monimuotoisuusselvityksessä on kuvattu eri luontotyyppien ja lajien tilaa maakunnissa. Selvitys toiminut keskeisenä tausta-aineistona LUMO-ohjelman laadinnassa. Monimuotoisuusselvityksessä on mm. tunnistettu 69 maakunnallista vastuulajia, joiden säilymisestä maakunnilla on erityinen vastuu. LUMO-ohjelma sisältää sekä elinympäristökohtaisia strategisia tavoitteita että käytännön toimenpiteitä. Ohjelma on jaettu kahteen osioon: varsinainen LUMO ohjelma ja toimenpideosuus. Varsinaisessa LUMO-ohjelmassa on strategisten tavoitteiden lisäksi tietoa LUMO-ohjelmatyön viitekehyksestä, alueen luonnosta sekä ohjelman laatimisprosessista. Toimenpideosuudessa on kuvattu LUMO-ohjelman lukuisat toimenpiteet. Kuvauksissa on tietoa toimenpiteiden toteutuskeinoista, rahoitusmahdollisuuksista sekä tunnistetuista vastuutahoista ja mittareista. LUMO-ohjelman toimenpideosuus on tarkoitus päivittää ohjelman voimassaolon aikana.

Ohjelman keskeistä sisältöä ovat LUMO-keskittymät, joiden avulla kohdennetaan resursseja ja vapaaehtoisia toimenpiteitä toisiaan tukeviksi kokonaisuuksiksi maakuntien arvokkaimpiin monimuotoisuuskeskittymiin. Pohjalaismaakunnissa on tunnistettu kuusi maakunnallista monimuotoisuuskeskittymää ja useita elinympäristökeskittymiä. LUMO-ohjelma ei ole SOVA-lain (200/2005, Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukainen ohjelma. LUMO-ohjelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, eli sillä ei ole velvoittavia tai rajoittavia vaikutuksia. LUMO-ohjelma on tiivis koonti maakuntien toimenpidetarpeista luontokadon hillitsemiseksi, jonka pohjalta eri toimijat voivat vapaaehtoisuuteen perustuen suorittaa toimenpiteitä tai muuttaa omaa toimintaansa luonnon monimuotoisuuden tukemiseksi.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola

Päätösehdotus:

LUMO-ohjelmaluonnos on valmisteltu laajapohjaisesti. SYKE:n laatima monimuotoisuusselvitys on toiminut tausta-aineistona, jonka perusteella on voitu tunnistaa maakunnan erityiset vastuulajit. Elinympäristökohtaiset tavoitteet on jäsennelty selkeästi toimenpidekokonaisuuksiin: Kuortaneen länsiosat, erityisesti soidensuojeluohjelman täydennysehdotukseen kuuluvat Kaulalamminneva-Tausneva sekä Rimminneva sekä Kuortaneenjärvi kuuluvat Seinäjoen seudun monimuotoisuuskeskittymään. Keskeisiä toimenpidetarpeita on tunnistettu mm. suoluonnon, virtavesien ja lähteiden ennallistamisessa, vesienhoidollisissa toimenpiteissä, linnustollisesti arvokkaiden vesien ja alueiden tilan parantamisessa, maatalousluonnon edistämässä, talousmetsien monimuotoisuuden edistämässä ja turvemaiden ennallistamisessa, vapaaehtoisen suojelun edistämässä, kalaston tukemisessa ja vieraslajien torjunnassa. Kuortaneella kyseisiä toimenpiteitä on jo toteutettu esim. virtavesien

ennallistamisessa vesistökuunnostushankkeiden yhteydessä, mm. Lapuanjoen latvaosien purot -hankkeessa on ennallistamistoimenpiteitä suoritettu mm. Lakajoella, jossa esiintyy Lapuanjoen alkuperäistä taimenta. Vesistönhoidollisia toimenpiteitä on toimeenpantu usealla eri järvillä ja joilla ja näihin on liitetty kalaston hoitotoimenpiteitä. Lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluvalla Nisooksella on laadittu tuore kunnostussuunnitelma. Suoluonnon ennallistaminen kohdistuu yksityisomistuksessa oleviin alueisiin samoin kuin talousmetsien monimuotoisuuden edistäminen ja turvemaiden ennallistaminen. Näiden osa-alueiden edistäminen on kiinni maanomistajien tahdosta, joten toimenpiteenä mainittua vapaaehtoista suojelua tulee edistää ja varata siihen kuin muihinkin toimenpiteisiin valtion taloudellista tukea. Natura-alueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat tulisi olla ajan tasalla ja niitä tulisi toteuttaa mahdollisuuksien mukaan. Lumo-ohjelman toimenpideosuudessa on esitetty huomattava määrä eri toimenpiteitä, niiden vastuutahoja sekä myös mittarit joilla voidaan seurata toimenpiteiden toteutumista. Kunnat on mainittu hyvin monessa toimenpiteessä vastuutahoksi muiden toimijoiden ohessa. Kuntien taloudelliset ja henkilöstöresurssit toteuttaa laajaa toimenpideohjelmaa ovat rajalliset. Kuntien omien Lumo-ohjelmien laadintaa tulisikin voimakkaasti tukea. Kuntakohtaisilla Lumo-ohjelmilla pystytään huomioimaan paremmin paikalliset olosuhteet ja tarpeet ja keskittämään käytettävissä olevat resurssit tehokkaammin.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätietojen antaja

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola jukka.kotola@kuortane.fi 0400 012 129